

SECTIO III.

SOLA RELIGIO CATHOLICA DUX AD SALUTEM CERTISSIMA.

§ I. PRÆCOGNITA.

Unus est CHRISTUS salutis nostræ auctor; et nemo novit Patrem, nemo venit ad Patrem, nisi per Filium Intercessorem ac Mediatorem. Una est Lex Christiana, quæ docet veritatem; ac proin una tantum salutis via, quæ ducit ad vitam, et arcta quidem via, prout docet Christus, qui uti veritas est, cui fidem habere, sic et via, quam sequi, et vita est, quam consequi debemus. Igitur ea unice vera est fides seu Religio, quæ Christum sui auctorem habet et Caput Ecclesiæ, cujus membra Capiti adhærent, atque in et cum Christo manent; in qua sunt oves Christi, et vocem Christi audiunt; in qua est spiritus Christi, spiritus veritatis et charitatis; in qua sunt claves regni cœlorum a Christo; in qua est Christi in terris Vicarius; in qua demum fideles præcepta et consilia Christi perfectius exequuntur. Ut ut autem Christus coartaverit viam salutis, non tamen imperviam fecit ulli veritatis studioso et salutis vere sollicito; nam inter tam multas Christiani nominis sectas (quæ in Oriente et in Occidente vigentes se invicem mordent ac lacerant) invenire veram omnes possunt, quam Deus semper ceu veram ita præ cæteris inclarescere voluit, ut hæc ab altera quadam nunquam separata (sed a qua omnes reliquæ secessionem fecerint) inde ab ævo Christi veritatis et possessione et evidentissimis signis præfulgeret.

§ II. THEMATA.

I. Religionem Christiano-Catholicam ceu unice salvificam omnes debent profiteri.

PROBATIO. Quisquis ab Ecclesia, cuius Caput est Christus, descivit, conjunctus cum Christo esse non potest: membrum enim a corpore rescißum nequit esse cum capite conjunctum. Cum vero Ecclesia Romana (in qua est Religio Christiano-Catholicæ, et in qua Christus ceu Caput Ecclesiæ sui in terris Vicarium constituit) vera duntaxat Christi Ecclesia sit: quisquis ab ea descivit cum sectariis, in ea non est, nec manet in mystico Christi corpore; cum Christo igitur non est; contra Christum igitur est. Sed quisquis cum Christo non est, salvari non potest, quia cum Christo sancti omnes regnabunt, et ubi Christus est, illic et minister ejus erit. Nimurum aedificata est fides salvifica, vera Religio et Catholicæ Ecclesia super fundatum Apo-

stolorum: fundata autem est a Principibus Apostolorum Petro et Paulo Romana Ecclesia tanquam centrum ac vineulum unionis Catholicæ, et ceu radix et matrix Ecclesiæ Catholicæ, a qua exoritur unitas Sacerdotalis, ad quam necesse est, Ecclesiam omnem convenire, in qua est fides et cathedra Petri, ad quam perfidia non habet accessum, et in cuius communione est integra et vera Christianæ Religionis soliditas. Atque inde omnium SS. Patrum hæc fuit sententia, quod communicare cum Romano Episcopo sit communicare cum Catholicæ Ecclesia; quod communio cum Romana Ecclesia sit necessaria, ut quis Catholicus audire posset; quod communione consociari cum Ecclesia, quæ est aedificata supra petram, sit consociari Petri successori seu Cathedrae Petri; quod quicumque non colligit cum Romano Pontifice, spargat dispergandus ipse a tritico fidelium, et a cœlesti horreo salvandorum.

In præcipua antiquissimæ Traditionis elogia: **IRENÆUS** L. III. adv. Hæres. c. 3. « maxima, inquit, et antiquissima, et omnibus cognita, a glorioissimis duobus Apostolis Petro et Paulo Romæ fundata et constituta Ecclesia... ad hanc Ecclesiam propter potiorem principalitatem necesse est, omnem convenire Ecclesiam, hoc est, eos qui sunt undique fideles, in qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, quæ est ab Apostolis Traditio. » **TERTULLIANUS** L. de Præscript. c. 36. « Si Italæ adjaces, habes Romam, unde nobis quoque auctoritas præsto est: ista quam felix Ecclesia! cui totam doctrinam Apostoli cum sanguine suo profuderunt, ubi Petrus passioni Dominicæ adæquatur. » **CYPRIANUS** epist. 52. « factus est Cornelius Episcopus, cum Fabiani locus, id est, cum locus Petri et gradus Cathedrae Sacerdotalis vacaret. » Ibidem: « scripsisti etiam, ut exemplum earumdem litterarum ad Cornelium transmitterem, ut sciret, te secum, hoc est, cum Ecclesia Catholicæ communicare. » Idem Epist. 43. ad Cornel. ait, « Romanam Ecclesiam radicem esse ac matricem Ecclesiæ Catholicæ. » **S. AMBROSIUS** L. de excessu fratris, n. 47. « advocavit ad se Episcopum... percontatusque ex eo est, utrumnam cum Catholicis Episcopis, hoc est, cum Romana Ecclesia conveniret? » **S. HIERONYMUS** Epist. 14. ad Damasum P. sribit: « ego beatitudini tuæ, id est, Cathedrae Petri communione consocior: super illam petram aedificatam Ecclesiam scio. » In eumdem sensum conspirant tum **AUGUSTINI**, tum aliorum intra et extra Concilia Patrum effata clarissima.

II. Religionem Christiano-Catholicam præ omnibus aliis Sectis evidenter credibilem omnes possunt profiteri.

PROBATIO. Ecclesia Catholicæ sicut ex eo ceu unice vera et ad salutem necessaria evincitur, quod ejus doctrina cum Evangelio Christi magis consentiat, ipsa vero Christi præcepta et consilia exactius sequatur, et jamdum ab ævo Christi in veritatis possessione fuerit, semperque auctoritatem falli nesciam sibi tribuerit ac exercuerit, atque a prærogativis et proprietatibus veræ Christi Ecclesiæ in hunc diem usque sola resplendeat; ita ex eo conspicua ac discernibilis quovis loco et tempore fuit, quod semper Una, Sancta, Catholicæ et Apostolica manifestissimæ veritatis et antiquitatis notas præferret, ita ut etiamnum hodie soli Ecclesiæ Catholicæ ea competant signa, ex quibus olim **S. AUGUSTINUS** contra Manichæos veram Christi Religionem

demonstravit. Sunt autem « sincerissima sapientia Sanctorum, consensio populorum, auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta, vetustate firmata, non interrupta tot seculis Sacerdotum in sede Petri successio ». In his vero cum deficiant Sectarri omnes, hanc chordam de evidentiore credibilitate raro vel invite tangunt, maxime cum suam aut LUTHERI aut CALVINI aut SOCINI sectam contra hodiernos Theistas ostendere nequam possint, ceu fide dignam et placitam præ tot aliis in Oriente et Occidente sectis Christianorum, nedum præ Catholica Ecclesia.

Obj. I. Religio est centrum omnium, quæ sunt in mundo, et quæ sunt in homine, et quæ fiunt ab homine, cuius sensus conformis sit oportet iis, quæ docet Religio; hæc ergo ut vera sit ac necessaria, evidens debet esse, ita ut impossibile sit, eam a quoquam ignorari. Verum talis non est Religio Catholica, in dogmatibus obscura, in mysteriis profunda, et quoad pœcepta multis incognita.

RESP. Ipsamet vera Religio hæc tradit principia : 1um. quod fides divina non sit sine velamine, et velut in ænigmate videat; quod Deus lucem habitet inaccessibilem; quod Christus sit Deus vere absconditus, non se revelans superbis ac sapientibus hujus mundi, sed parvulis; futurus lapis offensionis, positus in ruinam multorum, nempe impiorum atque incredulorum. Attamen Deus ex ratione, ex creaturis, ex fide; fides et Ecclesia ex eventibus signis certissime innotescunt, Deum, fidem et Ecclesiam inquirentibus : 2um. quod hæc omnia non inclarescant, nisi Deum, fidem et Ecclesiam ex toto corde inquirentibus; primum ergo nempe obscuritatem fidei, quam ipsamet adstruit Ecclesia in rebus fidei, perperam Ecclesiae exprobant increduli, merito exprobrandam, si summam in omnibus claritatem ac evidentiam ipsa prædicaret; alteram magis perperam negligunt increduli, adeo ex toto corde non inquirentes veritatem fidei, ut ubi unam alteramve horam legendis sacris Scripturis impenderint, vel quæstiones aliquot super res fidei viro Ecclesiastico proposuerint, posthac incurii veritatis indagandæ, quam frustra et in libris et inter homines se quæsivisse jactitant, demum Religionem et Ecclesiam spernunt hominum stultissimi, cum sapientissimi cupiant videri.

Obj. II. Obsequium fidei debet esse rationabile; ergo et rudibus, qui motiva credibilitatis aut ignorant aut non penetrant; et doctis, sed qui nulum unquam viderunt miraculum ceu præcipuum divinæ Religionis sigillum; igitur utrisque sine sufficienti ratione imponitur Religio Christiano-Catholica velut ad salutem unice necessaria.

RESP. Fides divina et lumen et donum Dei est, quo in lumine nemo rite ambulat, nisi cujus cor Deus inclinat iuxta illud PROPHETÆ : *Inclina cor meum, Deus, in testimonia tua.* Credunt rudes absque ratiocinio, ac æque bene de Deo judicant, quam docti; hi quidem intellectu, sed illi corde, quod cum Deus inclinat ad credendum, de veritate Religionis efficacissima iis persuasum est. Ex interna cordis dispositione, cui conforme est, quod de Religione nostra audiunt, sese sentiunt a Deo, ad Deum, et propter Deum esse; renunt amare, nisi Deum; nesciunt odisse, nisi scipios et peccatum; vere humiles, qui indignos se agnoscent divina amicitia et incapaces divinitatis partici-

pandæ, nisi Deus traxerit eos; vere rationabiles in obsequio fidei, quod Deo prestant, et cui proper Deum firmissime adhaerent. Quamvis autem ejusmodi rudis fidelis infidelem, qui de sua secta æque se convictum dicat, confutare non valeat; tamen ex hujuscæ rudis fide confutabit infidelem doctus quivis alius fidelis. Discant ergo increduli humilitatem coram Deo ex agnitione sui nihil, diffidentiam sui ex eo, quod nihil possint sine Deo, et a Deo nihil meriti sint præter iram; discant orationis necessitatem, qua veniam impiaæ incredulitatis, et piaæ credulitatis gratiam impetrant a Deo; et quamvis nulla viderint miracula, quorum tamen certa fides facile acquirenda est, rationabile obsequium præstabunt Deo ad sua testimonia cor eorum inclinanti; secus ad summa etiam prodigia obdurandi cum Aegyptiis; et ad splendidissima miracula excæandi cum Judæis.

Obj. III. Inter tot sectas et sectarum inter se dissidia difficillimum est, eas omnes examinare, ac tandem unice veram dignoscere. Quid enim si nulli hactenus Religioni addictus adventet in Europam, et magno cum clamore invitent Zwingiani, Anabaptiste, Puritani, Hussite, Sociniani, Lutherani, Calvinistæ et Catholici : quo se vertat miser? quam præ aliis, et cur hanc, non illam, eligat Religionem?

RESP. Eam eligere Religionem, quæ characteribus, proprietatibus et prærogativis veræ et salvificæ Ecclesiae eminet una, omnibus possibile est ac necessarium. Exoriatur seditio in Republica; fitat desertor aliquis vexilla regia in loco eminentiore, ut iis conspectis subditos Regis suas in partes trahat. Num liceat subditis ad hec vexilla desertorum convolare? sicut ergo hoc in casu eo recurrentum est, ubi Duces Regis et Magistratus legitimi; ita inter tot sectariorum ceu desertorum vexilla confugiendum est ad eam Ecclesiam, in qua sunt veri et apostolici Pastores, hoc est, ubi appareat antiquitas, universalitas, successio, unitas. Hinc S. AUGUSTINUS: « Nullus, inquit, prædicans nomen Christi, et gestans ac ministrans Sacramentum Christi, sequendus est contra unitatem Christi. » Sectarri non minus ab Ecclesia Romana, quam Samaritani a Synagoga segregati sunt; qui cum a Synagoga se scinderent, amiserunt continuam Pontificum in Sacerdotio successionem, quæ, teste JOSEPHO, non erat in Samaria, sed in Judæa; exciderunt vero Dei Templo, cum, eodem teste JOSEPHO, templum in monte Garizim circa ALEXANDRI M. tempora recentiora fuerit aedificatum; atque ita, etsi totam Judæorum doctrinam servassent, communicatio tamen cum Judæis concessa non fuit. Samaritanos ex duplice hoc capite, et quod summum Pontificem repudiaverint, et quod templum Hierosolymitanum deseruerint; errasse, fuisse haereticos, et salvari non potuisse in suo schismate, oraculum fidei est ex ore æterne veritatis : *Salus enim a Judæis est.*

Sectarri potiore jure a via salutis excluduntur, quo luculentiora suppeditunt testimonia pro PETRO et ejus Successoribus, quam pro AARONE, ceu summo Pontifice supra et infallibili auctoritate prædicto: Petro enim claves regni celorum traditæ sunt a Christo, ligandi atque solvendi collata potestas, fides illius verbo Domini confirmata, fundamentum Ecclesiae in eo collocatum, pascere oves et agnos tria inductione jussus est, ab aliis Apostolis consultus, primi Concilii præses, primus illud pronuntians oraculum: *visum est Spiritui Sancto et nobis.* A Petro tam est traductum jus Pontificium in ejus

Successores, quam ab Aarone in summos Judæorum Sacerdotes; et par utrinque ratio est, imo potior pro Petro, qui illius Ecclesiæ caput fuit, contra quam portæ inferi nunquam prævalerent; quod certe de Synagoga, cuius quam olim consummationem seculi destructa fuit, dici Aaron caput fuit, et quæ ante consummationem seculi destruxit fuit, dici haud potest. Adhæc erroris et schismatis utrinque fore par ratio est, nisi quod longe plura esse videantur, in quibus errant sectarii, quam olim essent errores Samaritanorum. Praeterquam quod in tanta Doctorum et Patrum copia, in tot Conciliorum oraculis plus lucis rebus fidei modo affulgeat, quam olim affulxit. Si ergo salus a Judæis tunc erat, nunc est a Romanis, ita ut, qui cum Ecclesia Romana ceu Matre et Magistra, et cum ejus Episcopo ceu Capite Ecclesiæ Catholicæ non communicat, foris sit, et a via salutis absit longissime.

Obj. IV. Religio Catholicæ enervat verum animi robur, obstat commodis Reipublicæ, inhibet florem studiorum, aggravat onus et jugum Christi leve tot festis, tot jejuniis, tot legibus, tot officiis, ut æque aut magis sit importabile, ac illud Judæorum; vera igitur Religio non est, quam Christus instituit ceu legem gratiæ, charitatis et libertatis.

Resp. Non est, quod sectarii invideant orthodoxi cives, quorum Religio Catholicæ cum tranquillitate status externa vel maxime internam querit, suisque procurat. Testis est experientia, quod Imperium et Regna, quamdiu unius fidei erant sub uno Ecclesiæ Capite, longissimo tempore optata pace fruerentur, scientiis, artibus et virtutibus efflorescerent; et quæ fuerit Regnum ac Imperii tranquillitas et felicitas tum, cum vetus et catholica Religio a sectariis repudiaretur, testantur annales, bella, patriæ clades et funesta in hunc diem rerum facies. Nonne Græcia, cum alias mirabiliter floreret litteratura et sanctimonia, armis et rerum gestarum gloria; nunc obscura jacet, ignorantia errorumque tenebris involuta, sine litteris, sine virtute, sine ulla nominis fama? ingeniosos homines nobile illud solum vix alit amplius, nec strenuos, nec sapientes. Obmutuit illa eloquentia: amplissimæ civitates dirutæ ac desertæ, et frequentissimæ olim regiones nunc maxima incolarum penuria laborant. Majorem credendi vivendique licentiam promovere pacem et bonum Reipublicæ, falsissimum est: nam quod non est honestum, imo quod legibus divinis et humanis adversatur, utile esse nequit. Credendum ergo id omne, quod Deus revelavit et Ecclesia proposuit, sive plura sive pauciora sint; et agendum id omne, quod Christus vel Ecclesia auctoritate Christi præcipit agendum, sive plura sive pauciora sint; quod quidem onus et jugum mire allevat superabundans Christi gratia, et compensat merces magna nimis.

Ritus quod attinet, qui laicis competunt, simpliciores esse vix possunt. Si quid Ecclesiastici ex singulari ritu adhibeant in vietu, vestitu, cantu, ac totius vitae instituto; quid ista ad laicos? an horum oculus nequam est, quia illi boni sunt? Si saccum, cilicia, flagella, jejunia horreant laici; haec tamen alii sancte usurpant. Vix non locum hic illa popularis parœmia habet, canem scilicet olitoris nec edere caules, nec pati, ut alii edant. Sacramentorum usus, Poenitentiæ præsertim et Eucharistiæ, num facilior esse possit? flagellationes ac poenitentiæ publicæ in usu amplius non sunt: præcepta Ecclesiastica, quæ universos stringant, pauca sunt et facilia: annua synaxis laxior

nonnullis visa est: festorum indictio quædam tertii præcepti declaratio est, et simul festorum celebratio magna saltem ex parte animo remittendo inservit: pauca illa jejunia per annum præscripta adeo facilia sunt, ut vix jejunii nomen mereantur, a quibus etiam tantula causa fideles eximit. Mirum, de his minutis conqueri heterodoxos ad conflandam Catholicis invidiam, cum vix ulla sit secta, quæ suis longe gravius jugum non imponat; et indubie parendum esset Ecclesiæ, si alia longe difficiliora imperaret; quid enim pro æterna salute fieri non debet?

Obj. V. Si tot tantisque signis resfulget Ecclesia Catholicæ; ergo facili eam negotio omnes dignoscerent et adirent. Sed rudes, sive sint, sive non sint de Ecclesia Catholicæ, vix quidquam sciunt de hisce notis et signis. Si unice vera est; ergo incredibilis est paucitas fidelium præ illis, qui erant de Synagoga, prout PHILo testatur; ac fere Donatistarum sectæ similis erit illa Catholicorum. Si unice necessaria est ad salutem; ergo ab omnibus iis, qui Christiani quidem, at non Catholici audiunt, mutanda est Religio, quod valde propodusum summeque damnosum foret. Hæ vero sequelæ omnino abhorrent ab infinita bonitate Redemptoris.

Resp. Christianus es, et inter omnes Christianorum sectas investigas veritatem, quæ nonnisi una est? regulam accipe a TERTULLIANO: illa sola vera est Religio et Ecclesia Christi, que ab Apostolis fundata, ac inde ad nos non interrupta serie successionis Apostolice propagata est; a qua omnes sectarii vel suapte discesserunt, vel propter contumaciam rescissi sunt. Quotiescumque enim heresis enata est in gremio Ecclesiæ, Ecclesiæ tribunali subjecta est, ita ut, qui judicio Ecclesiæ non acquiesceret, ab unitate illius Ecclesiæ præscinderetur. Cum igitur cujusvis heresis exortæ ac condemnatae locus et tempus designari, Ecclesia vero Romanæ initia nonnisi ab Apostolis repeti possint; et huic soli Ecclesiæ prærogativam successionis Apostolice convenire, facile demonstrari potest, uti hactenus demonstratum; nequaquam tanta est, quantam pretestis, difficultas detegendæ veræ et salvificæ Religionis, quæ duntaxat Catholicæ est.

Quod PHILo suorum Judæorum immensum prope numerum extollat; inde est, quod (uti a Patribus jam olim adnotatum) in suo censu ipsos etiam Christianos complectetur; et cum de suis Essenis scribit, manifestum est, eos fuisse Christianos. Quantum absimus a DONATO; tam ipse testari potest, utpote ab Ecclesia Romana condemnatus; quam Donatistæ, qui suam ipsimet fatentur concludi Ecclesiam intra fines Africæ; cum fides Romanæ Ecclesiæ prædicata sit in universo mundo, et tot ubivis terrarum sibi unitos fideles, hoc est, Catholicos habeat, quot nulla alia Christianorum secta aut habuit unquam, aut habet. Adde demum hic alios characteres et proprietates, quæ soli conveniunt Catholicæ Ecclesiæ. Hanc ergo ingredi omnes et possunt et debent.

Nec est, quod inconstantiæ et levitatis probrum timeatis, heterodoxi! nempe in melius mutare, sapientis est. Parentes vestri, qui ab Ecclesia discesserunt, justam hanc causam afferre poterant, ne a recta et sibi a majoribus reicta fide ac lege deficerent. At vos, qui ut prudentes et cordati viri vestrorum Patriarcharum infastum nomen, ortum, progressum et exitum

probe scitis; qui fidei vestræ ac dogmatum varietatem, inconstantiam ac indignitatemclare perspicitis; qui minime ignoratis, quod nulla fere sit familia perillustris in Germania, quæ non ex toto, vel saltem ex parte redierit ad Ecclesiam; qui salutem æternam in Ecclesia Romana Catholicis non denegatis; vos, inquam, deterrire nihil potest, nihil debet a mutatione: non divitiae, quas retinetis, quæ tamen si pro æterna salute essent amittendæ, melius collocari non possent: non honores, cum nihil honorificentius sit, quam illud vitæ institutum amplecti, in quo est verus Dei cultus et vera cum Deo amicitia, unde veri honoris gloria derivatur juxta illud: *Nimis honorati sunt amici tui Deus*: non jactura famæ, cum nemo prudens vobis vicio vertet, sed summæ potius laudi, quod eam deserentes sectam, in qua nihil sperare et omnia perdere, ad eam redeatis Ecclesiam, in qua nihil perdere et omnia sperare possitis.

SECTIO IV.

RELIGIO CHRISTIANO-CATHOLICA TAM PERFECTA, UT EI PERFECTIOR NUNQUAM SIT SURROGANDA.

§ I. PRÆCOGNITA.

Quæ sit Legis Christianæ perfectio et Christianorum felicitas præ illa Legis Mosaicæ et Judæorum, nitide adumbravit BECANUS hisce verbis: «*Judæi erant servi, nos liberi; illi filii Agar, nos Saræ; illi habebant solam figuram, nos rem figuratam; illi umbram imaginis, nos ipsam imaginem; illis promissus erat Christus, nobis donatus; illi timore ducebantur, nos amore; illis occulta erant mysteria Incarnationis et Redemptionis, nobis patefacta; illi offerebant sanguinem hircorum, nos sanguinem Christi Redemptoris; illi habebant litteram, nos spiritum; illi semen, nos arborem; illi spicam, nos triticum: illi Testamentum inchoatum, nos perfectum; illi mortem, nos vitam*». Hæc si rite applies ad varias Christianorum sectas (verius Anti-christi Synagogas) et ad veram Christi Ecclesiam, quæ est sola Catholica; hujus præ illis perfectio et felicitas tanta eminebit, ut sive legum, sive rituum, sive mediorum, sive finis in Ecclesia Catholica sanctitatem, majestatem et divinitatem speces, perfectiorem nunquam fore surrogandam, manifestissimum sit, atque ex eo magis, quod divina oracula ad usque consummationem seculi ætatem ejusdem proferant; tum vero dicant, militantem in triumphantem commutatum iri æternis splendoribus effusuram.

BECANUS S. J. in Analogia V. et N. Testamenti. Proemii pag. 2.

§ II. THEMATA.

I. Religio Christiano-Catholica quoad Leges suas perfectissima est.

PROBAT. Officia hominis erga Deum, seipsum et proximum exactissime docet, efficacissimeque inculcat omnia, ut nil usquam reperias ad vitæ civilis æque ac Christianæ perfectionem magis conducens. Cultum Deo exhibendum in fide, spe et charitate interna cumprimis constituit; alios homines diligere jubet, sicut seipsum, nec amicos tantum (quod etiam ethnici faciunt) sed et inimicos; privatam injuriaæ ultiō et prohibet, et percutienti in maxillam dexteram vult præberi etiam sinistram; non permittit ulli aut pluritatē uxorum aut repudium, cœlibem vero vitam et virgineam castitatem propositis ingentibus præmiis commendat; præpositis etiam discolis parendum esse decernit, Deo tamen magis quam hominibus obedendum esse docet; exposcit a nobis sinceratatem in negotiis, æquitatem in administratione justitiae, fidelitatem in custodia ærarri publici, junctam clementiæ constantiam in exercitio supremæ potestatis, liberalitatem sine prodigalitate in usu divitiarum, amorem patriæ, et quæcumque boni civis ac optimi Principis officia; incitat ad assidue orandum, non tam ad obtinenda bona temporalia, quam pro delictorum venia et uberioribus gratiæ auxiliis; quin et ad contemptum atque terrenorum omnium abdicationem propter Deum invitat; denique non membrum corporis, sed animum a vitiis omnibus circumcidit, carnem vero susceptis ultro afflictionibus subdi spiritui, et spiritum Deo ita vult subjici, ut pro causa Dei vitam quoque profundere non abnuamus. Inde factum, ut quamprimum Religio Christi Catholica per mundum invaleceret, orbis fere universi alia fuerit facies, cumprimis hominum moribus in melius immutata.

« Nam qui olim (præclare disserit S. JUSTINUS M. Apolog. I.) stupris lætabamur, nunc castitatem complectimur, quin permulti sexus utrinque incorrupti et cœlibes perdurant; qui magicis artibus utebamur, bono et æterno nos consecramus Deo; qui possessionum et pecuniarum fructus præ rebus omnibus adamabamus, nunc etiam ea, quæ habemus, in commune conferimus, et cum indigentibus communicamus; qui odiis et cœdibus inter nos grassabamus, nunc etiam pro inimicis oramus. » Idem Dial. cum Tryph. « Non esse, qui exterreat nos, per omnem terram manifestum est. Quod namque dum gladio percutimur et in crucem agimur, et bestiis objicimur, et vinculis, igne, tormentisque aliis excruciamur, a professione nostra non discedimus, satis constat. Imo quanto magis ejusmodi tormenta in nos expediuntur, tanto plures Jesu cultores fiunt. »

II. Religio Christiano-Catholica quoad Ritus et Ceremonias sanctissima est.

PROBAT. Quantum umbra præstat veritas, corpore animus, cœlum terra et Deus creatura; tantum præcellunt ritus, sacramenta et sacrificium augustissimum Catholicæ Ecclesie illis Gentilium ritibus et ceremoniis Judæorum. Non hic lasciva illa Gentilium tripudia, sed sanctarum Scripturarum lectio et castissima comprecatio: non infinitæ ablutiones Judaicæ, corporis